I

Чинк був уже досить великим, щоб вважати себе напрочуд гарним собакою, і не помилявся. Проте він був зовсім не таким, як щиро гадав. Він не міг похвалитися ні злістю, ні силою, ані спритністю. Він був просто найгаласливішим, найлагіднішим і найбільш дурненьким з цуценят, які будь-коли роздирали на шматки чоботи своїх хазяїв.

Хазяїном Чинка був старий горець Білл Обрі. В той час він жив у своєму наметі в Йєллоустонському парку, біля підніжжя Пік Гарнетс, в затишному куточку, розташованому далеко від людних стежок. І намет Білла Обрі, до того як ми приїхали і теж влаштувались у парку, був би найзатишнішим в світі місцем, якби не товариш Білла, це невгамовне цуценя.

Чинк ніколи не міг всидіти спокійно й п’яти хвилин. Він міг виконати все, що йому веліли, крім одного — сидіти спокійно. Він весь час намагався зробити що-небудь безглузде й неможливе, а коли брався за щось цілком можливе, то його кращі зусилля пропадали даремно, бо він все робив не так, як слід. Одного разу Чинк змарнував цілий ранок, намагаючись залізти на рівну високу сосну, де серед гілля побачив білку, що весь час тоненько попискувала.

Найзаповітнішим його бажанням протягом кількох тижнів було спіймати одного з тих ховрахів, яких було так багато навколо табору. Ці маленькі звірятка мають звичку сидіти на задніх лапках, притиснувши до грудей передні, тож здалеку вони дуже схожі на кілочки. Часто, коли нам треба було припнути на ніч коней, ми йшли до ховраха, гадаючи, що це вже вбитий в землю кілок, і виявляли свою помилку тільки тоді, як він з ображеним свистом пірнав у свою нору.

У перший же день свого прибуття в долину Чинк вирішив зловити одного з цих ховрахів. Звичайно, він взявся до цього діла так, як міг

взятися тільки він, роблячи все навпаки. Такий метод, як казав його хазяїн, пояснювався тим, що в жилах Чинка була крапелька ірландської крові. Ще за чверть милі Чинк почав дуже старанно підкрадатися до ховраха. Після того, як він проповз з сотню кроків від одного кущика трави до іншого, нервове напруження стало надто великим для нього, і Чинк, надто схвильований, щоб далі повзти, підвівся і попрямував до ховраха, який в цей час сидів уже біля своєї нори, чудово все розуміючи.

Через хвилину або дві хвилювання Чинка пересилило всяку обережність, і він побіг. Нарешті, саме тоді, коли треба було підкрадатися якнайобережніше, він кинувся до ховраха стрибками і загавкав. Ховрах сидів наче пеньок, чекаючи до останньої миті, а потім пірнув під землю з насмішкуватим свистом, кинувши задніми лапами добрячу жменю піску просто в жадібно роззявлений рот Чинка.

День за днем минав у таких марних спробах, проте Чинк не відмовлявся від свого наміру. Впертість, як він гадав собі, повинна кінець кінцем винагородити його. Справді, так і трапилось. Якось дуже обережно підкравшись до надзвичайно гарного ховраха, виконавши всі свої безглузді вправи, які закінчилися чудовим, шаленим стрибком, Чинк, нарешті, схопив свою жертву. Але на цей раз ховрах виявився просто дерев’яним кілком. Собака дуже добре розуміє, що значить пошитися в дурні. Кожному, хто сумнівається в цьому, треба було б побачити, як Чинк з сорому сховався за наметом.

Але цей випадок не змінив поведінки Чинка.

Однією з рис його вдачі була впертість. Так само, як і крапелька ірландської крові в його жилах, ця впертість підтримувала його у всіх нещастях, і ніщо не могло зіпсувати його доброго настрою. За все він брався з дуже великим запалом, але вкрай необережно, завжди всім захоплювався, завжди був чимсь зайнятий.

Чинк вважав за необхідне переслідувати кожну повозку, кожного вершника або теля на пасовищі, а якщо поблизу з’являвся кіт з сусідньої сторожки, він визнавав за свій святий обов’язок шалено гнатися за ним до самого дому. І по двадцять разів на день він бігав за старим капелюхом, якого Білл навмисне кидав у осине гніздо і наказував: "Принеси!"

Час минав, і численні неприємності почали даватися взнаки. Чинк поступово усвідомлював, що разом з повозками є довгі батоги і великі злі собаки, що на ногах у коней є зуби, що телята мають родичів з ціпками на головах, що кіт може бути не таким вже й безпорадним і що оси не метелики. На це пішло багато часу, але наслідки, кінець кінцем, виявились добрими. В Чинку почало проростати зерно, маленьке, але живе зерно, яке дедалі більшало,— зерно здорового собачого глузду.

II

Отже, всі помилки і дурниці, які робив Чинк, були, так би мовити, своєрідним матеріалом, що йшов на створення його вдачі. А страшенна дурниця, якої він допустився в справі з великим койотом, зробила його характер сильним і довершеним.

Цей койот жив неподалік від нашого табору і, мабуть, розумів, як і всі звірі в Йєллоустонському парку, що ніхто з людей не має права стріляти, ставити капкани і взагалі полювати або якось зачіпати їх, особливо тут, поблизу військового поста, де солдати пильно стежили, щоб ніхто не порушував закону. Знаючи це, койот майже щоночі никав навколо табору, шукаючи недоїдки. Спочатку я знаходив тільки його сліди в пилюці, які говорили про те, що койот кружляє навколо табору, але боїться підходити близько. Потім ми вже чули його таємничу пісню одразу після заходу сонця або ж на світанку. А ще через якийсь час я кожного ранку почав знаходити його сліди біля смітника, коли ходив дивитися, які звірі побували у таборі вночі. Поступово він осмілів й іноді приходив до табору навіть удень. Спочатку він робив це боязко, але ставав дедалі впевненішим, бо його ніхто не чіпав. Через кілька днів

койот крутився біля табору не тільки вночі, а й удень не відходив від нього, шукаючи нагоди украсти щось їстівне, або сидів поблизу на якому-небудь горбочку.

Одного ранку, коли він сидів так кроків за п’ятдесят від табору, хтось із нас жартома сказав Чинку: "Чинку, чи бачиш отого койота, що сидить онде і шкірить на тебе зуби? Іди і спіймай його".

Чинк завжди робив те, що йому казали. Він загорівся бажанням відзначитись і помчав до койота, який поквапливо побіг геть. З чверть милі тривали ці швидкі перегони, але з ще більшою швидкістю Чинк тікав назад, коли койот кинувся на нього.

Чинк одразу збагнув, що противник сильніший за нього, що він заманив його в пастку, і напружував кожний свій м’яз, щоб дістатись до табору. Койот біг значно швидше, він кількома стрибками наздогнав Чинка і з радісним виглядом куснув його спочатку за один бік, а потім за другий, наче жартуючи з Чинком.

Чинк заверещав і побіг щодуху, але мучитель не облишив його, поки він не влетів у табір, а ми виявились недосить чулими, бо посміялися з Чинка разом з койотом. І ніхто з нас не пожалів цуценяти, хоч воно й постраждало, виконуючи наказ.

Ще одна подібна спроба, правда, не з такими неприємними наслідками,— і Чинк вирішив надалі не чіпати цього койота.

Проте зовсім не так вирішив койот, який знайшов для себе нову і чудову розвагу. Він цілісінькі дні вештався навколо табору, дуже добре усвідомлюючи, що ніхто не наважиться застрілити його. Справді, замки всіх наших рушниць були опечатані урядовим агентом, а солдати стежили за тим, щоб ніхто не порушував закону.

Отож, койот весь час лежав недалеко від наметів, чекаючи бідолашного Чинка, і користався будь-якою нагодою, щоб дошкулити йому. Чинк переконався, що коли він відійде хоч на сотню кроків від табору сам, то койот неодмінно поженеться за ним, буде кусати його і гнатися аж до намету хазяїна.

Це повторювалось день у день, і, нарешті, життя Чинка перетворилось на справжню муку. Тепер він не наважувався відійти далі ніж за п’ятдесят кроків від намету. І навіть тоді, коли ми їхали куди-небудь і брали Чинка з собою, злий і нахабний койот біг слідом за нами, тримаючись збоку або ззаду і шукаючи нагоди вчепитися в Чинка зубами, щоб зіпсувати йому всю втіху від прогулянки. Проте койот біг на такій відстані, щоб ми не могли дістати його гарапником, а коли ми зупинялися, щоб узяти камінь, він одбігав і тримався трохи далі.

Одного дня Обрі пересунув свій намет на милю вище по берегу струмка, і відтоді ми бачили койота не так часто, бо він теж перебрався туди. Як і всі задираки, що не зустрічають відсічі, він ставав дедалі зухвалішим, і життя маленького бідолашного Чинка стало, нарешті, справжнім царством жаху, а його хазяїн тільки сміявся.

Обрі оголосив, що він пересунув свій намет для того, щоб знайти кращу траву для коня. Та скоро виявилось, що він просто хотів на самоті випити пляшку віскі, яке десь роздобув. Проте одна пляшка була тим, з чого Обрі тільки починав. На другий день він сів на коня, сказав: "Чинк, стережи намет" і поїхав через гори до найближчого шинку. І Чинк залишився сам, слухняно згорнувшись в клубок біля входу в намет.

III

Чинк, незважаючи на свій ще цуценячий розум, був відданим сторожовим собакою, і його хазяїн знав, що він буде стерегти намет так добре, як тільки зможе.

Увечері того дня недалеко від намету Обрі проїжджав якийсь горець. Коли він наблизився на таку відстань, що його могли почути, він, за звичаєм, зупинився і закричав:

— Еге-гей, Білл! Еге-гей!

Не діставши ніякої відповіді, горець підійшов до дверей, де його зустріло, як він потім казав, "дивне на вигляд цуценя, в якого шерсть стала дибом". Чинк (це був, звичайно, він) зустрів горця лютим гарчанням, і той відійшов.

Горець зрозумів, що в наметі нікого нема, і поїхав своєю дорогою. Настав вечір, але хазяїн не приїздив і нікому було нагодувати Чинка, який дуже зголоднів.

В наметі був мішок з копченою свининою, але її аж ніяк не можна було чіпати. Хазяїн сказав Чинку: "Стережи", і Чинк швидше помер би з голоду, ніж доторкнувся б до неї.

Він наважився трохи відійти від намету, сподіваючись зловити мишу або знайти щось їстівне, щоб утамувати голодний біль в шлунку, та несподівано на нього накинувся койот, і Чинк, як і колись, прожогом влетів до намету.

І в цю мить з ним сталася раптова зміна. Згадка про обов’язок сповнила його мужністю, подібно до того, як крик кошеняти перетворює кішку на справжню тигрицю.

Чинк був ще тільки цуценям, багато чого не розумів, але в ньому вже відчувалася сила, яка обіцяла з часом виявитися повністю. Тієї миті, коли койот спробував убігти за ним у намет, у намет його хазяїна, Чинк забув про страх і як скажений кинувся на свого ворога.

Звірі розрізняють справедливі й несправедливі вчинки. Справедливість була цілком на боці маленького зляканого собаки, і, здавалось, койот і Чинк розуміли це. З лютим гарчанням койот відступив, присягаючись, на свій лад, роздерти собаку на шматки. Проте він не наважився зайти до намету, хоч йому й дуже хотілося.

Потім почалася справжня облога. Койот повертався щохвилини і кружляв навколо намету, із зневажливим виглядом гребучи землю задніми лапами і підходячи до відкритого входу, де його негайно зустрічав, носом до носа, маленький нещасний Чинк. Він був напівмертвий від страху, та відвага одразу ж спалахувала в його серці, як тільки він бачив загрозу речам, які охороняв.

Весь цей день Чинк нічого не їв. Він тільки зміг двічі чи тричі вислизнути з намету, щоб напитись із струмочка води, але так само легко знайти їжу він не міг. Можна було прогризти дірку в мішку і з’їсти трохи копченої свинини, але не зробив цього, бо йому довірили стерегти її. Чинк міг також вибрати нагоду кинути свій пост і нишком прослизнути в наш табір, де його, напевно, добре б нагодували. Однак ні: скрута розвинула в нього кращі собачі якості. Він був готовий померти на своєму посту, якби в цьому виникла потреба, щоб виправдати довір’я свого хазяїна, який десь гуляв.

Протягом чотирьох жахливих днів і чотирьох ночей хоробрий маленький собака не відступав і охороняв намет і хазяйське добро від койота, що вселяв у нього смертельний жах.

На п’ятий день старий Обрі помітив, що він не дома, і зрозумів, що його табір в горах охороняється всього тільки маленьким собакою. Він уже стомився від гульні. Сівши на коня, Обрі вирушив через гори додому. Він був тверезий, але почував себе погано. По дорозі Обрі згадав, що він нічого не залишив Чинку їсти.

"Сподіваюсь, собаченя не перевело все м’ясо", подумав Обрі, і швидше погнав коня. Нарешті, він виїхав на вершину гори, звідки було видно намет. Намет стояв на місці, а біля входу з гарчанням шкірили один на одного зуби великий лютий койот і маленький Чинк.

— Щоб мені згоріти! — вигукнув Обрі.— Я зовсім забув про цього клятого койота. Бідолашний Чинк випив, мабуть, не один ківш лиха. І як це його не з’їли і табір не розтягли?

А Чинк напружував останні сили. Ноги йому тремтіли від страху і голоду, але він не відступав і був, очевидно, готовий померти, захищаючи намет.

Холодні сірі очі Обрі зразу ж охопили всю цю картину. Під’їхавши до намету, він побачив м’ясо і зрозумів, що Чинк нічого не їв відтоді, як він поїхав. А коли . цуценя, тремтячи від страху і слабості, підповзло до нього, зазирнуло у вічі й лизнуло руку, ніби кажучи: "Я зробив те, що ти мені наказав", то для старого Обрі це було вже занадто. В його очах бриніли сльози, коли він поквапливо діставав їжу для маленького героя.

Потім горець обернувся до цуценяти і сказав:

Чинк, дорогий друже, я повівся з тобою погано, а ти зі мною — добре. Я більше ніколи не залишу тебе самого і теж поводитимусь з тобою добре. Я почастував би тебе горілкою, але ти не п’єш її. Що ж мені для тебе зробити? Стривай, я можу усунути найбільшу неприємність в твоєму житті!

І Обрі зняв з жердини в наметі свою гордість — дорогоцінну для нього багатозарядну рушницю, зірвав, ні на хвилину не замисливши над тим, що йому за це буде, урядові печатки і вийшов за двері.

Койот, як завжди, сидів неподалік намету і люто шкірив зуби. Гримнув постріл, і царство жаху для Чинка скінчилось.

Дарма, що прийшли солдати і побачили, що Обрі порушив закон про охорону Єллоустонського парку, застріливши койота!

Дарма, що в нього відібрали потім рушницю і зламали її, а самого його разом з Чинком вигнали з парку, пообіцявши посадити в тюрму, якщо він повернеться. Тепер для Обрі це не мало значення!

— Ну що ж,— сказав він,— я зробив те, що треба, я помстився за свого товариша, який завжди ставився до мене добре.